

Талдамалық анықтама

Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігі Мәдениет комитетінің «Қазақстан Республикасының Ұлттық музейі» РМҚК-да сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу бойынша

Кіріспе бөлім

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін талдау объектісі Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігі Мәдениет комитетінің «Қазақстан Республикасының Ұлттық музейі» РМҚК (бұдан әрі – кәсіпорын, музей) болып табылады.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін талдау үшін кәсіпорында келесі құрамдағы жұмыс тобы құрылды:

Жұмыс тобының жетекшісі:

С.Т.Дуйсенов - Директордың жалпы мәселелер жөніндегі орынбасары.

Жұмыс тобының мүшелері:

К.Ш. Шайкенова - Құқықтық қамтамасыз ету қызметінің басшысы.

А.Т. Тоимбекова - Қаржылық қамтамасыз ету қызметінің басшысы.

А.М. Нұр - Заң бөлімінің жетекшісі

К.Б. Маликов - Заң бөлімінің заңгер ж/д маманы

Жұмыс тобының хатшысы:

Б.А. Алтынов - Заң бөлімінің заңгер ж/д маманы,
Комплаенс - офицер.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу мерзімі: 2026 жылғы «02» ақпаннан «02» наурызға дейін.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне талдау жүргізілген кезең: 2025 жыл (толық кезең).

Кәсіпорынды басқаруды жүзеге асыратын орган – Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігінің Мәдениет комитеті (бұдан әрі – тиісті саланың уәкілетті органы).

Қазіргі жағдайда тарихи-мәдени мұраны сақтау, зерттеу және насихаттау ұлттық бірегейлікті қалыптастырудың, қоғамның мәдени құндылықтарын нығайтудың және мемлекеттің ғылыми әлеуетін дамытудың маңызды элементтері ретінде ерекше маңызға ие. Бұл үдерісте музейлер мәдени құндылықтарды сақтаушы ғана емес, сонымен қатар ғылыми, білім беру және мәдени-ағартушылық орталықтар ретінде негізгі рөл атқарады.

Кәсіпорынның қызметі мәдениет саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыруға, музей қорының сақталуын қамтамасыз етуге, ғылыми зерттеулерді дамытуға және Қазақстан Республикасының тарихи-мәдени мұрасына халықтың кең қол жеткізуіне жағдай жасауға бағытталған.

Есепті кезеңде Кәсіпорынның жұмысы Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына, мекеменің жарғылық міндеттеріне, сондай-ақ музей ісін дамытудың стратегиялық бағыттарына сәйкес жүзеге асырылды. Негізгі назар музей қорын сақтау мен жүйелеуді қамтамасыз етуге, ғылыми-зерттеу қызметін дамытуға, көрме жобаларын іске асыруға және мәдени-ағартушылық жұмысты кеңейтуге аударылды.

Музей қызметінің кешенді сипаты қор, ғылыми, көрме, экспедициялық және білім беру қызметін қоса алғанда, жұмыстың негізгі бағыттарын ұйымдастыруда жүйелі тәсілді қажет етеді.

Осы аналитикалық анықтама есепті кезеңдегі Кәсіпорын қызметінің нәтижелерін бағалау, жұмыстың негізгі көрсеткіштерін талдау, сондай-ақ мекемені одан әрі дамытудың негізгі бағыттарын айқындау мақсатында дайындалды.

Ішкі талдау жүргізудің негізі:

Талдау 2015 жылғы «18» қарашадағы Қазақстан Республикасының «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Заңының 8-бабы 5-тармағын іске асыру мақсатында, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Мемлекеттік қызмет істері және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігі Төрағасының 2016 жылғы «19» қазандағы №12 бұйрығымен бекітілген сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізудің үлгілік қағидаларына сәйкес жүргізілді.

1. Сипаттамалық бөлім

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу барысында жұмыс тобы төмендегілерді басшылыққа алды:

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы;
2. Қазақстан Республикасының «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Заңы;
3. Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізудің үлгілік қағидалары;
4. Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу жөніндегі әдістемелік ұсынымдар;
5. өзге де нормативтік-құқықтық актілер.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізудің кезеңдері:

1. талдау объектісі туралы ақпаратты жинау және жинақтау;
2. талдау объектісінің қызметін реттейтін құқықтық актілер мен ішкі құжаттарды, сондай-ақ оның ұйымдастырушылық-басқарушылық қызметін сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің бар-жоғына талдау;
3. Талдамалық анықтаманы дайындау және қол қою.

2. ІШКІ НОРМАТИВТІК-ҚҰҚЫҚТЫҚ БАЗАНЫ ТАЛДАУ

Ішкі талдау жүргізу барысында жұмыс тобы Кәсіпорынның 2025 жылғы негізгі қызмет бағыттарын реттейтін 33 ішкі нормативтік құжатты зерделеді. Мекеменің құқықтық алаңына жүргізілген сараптама Музей қызметінің әкімшілік, қаржылық, кадрлық және музей саласына тән арнайы процестерді қамтитын кешенді регламенттер жүйесіне негізделгенін көрсетті.

2.1. Құрылтай және стратегиялық құжаттар. Негізгі құжат – Музей Жарғысы, ол 2015 жылы бекітілген. Құқықтық мәртебенің өзектілігін қамтамасыз ету мақсатында оған төрт рет өзгерістер енгізілген, соңғы өзгерістер 2023 жылғы «22» желтоқсанда енгізілген. Бұл 2025 жылы мекеменің тұрақты құқықтық негізде жұмыс істеуіне мүмкіндік берді. Кәсіпорынның идеологиялық бағыты мен ұзақ мерзімді мақсаттары Даму стратегиясында айқындалған және ол Кәсіби этика кодексімен өзара үйлеседі. Аталған құжаттар өндірістік міндеттерді ғана емес, сондай-ақ қызметкерлердің мінез-құлықтарының этикалық стандарттарын белгілейді. Бұл

адалдыққа негізделген корпоративтік мәдениетті қалыптастыруға және қызметтік өкілеттіктерді теріс пайдалану тәуекелдерін болдырмауға бағытталған.

2.2. Қауіпсіздік және терроризмге қарсы қорғалу регламенттері. Есепті кезеңде физикалық және технологиялық қауіпсіздік мәселелеріне ерекше назар аударылды. Террористік тұрғыдан осал объектінің паспорты, қолданылу мерзімі 2029 жылға дейін, 2025 жылдың басында өзектендірілді.

Түзетулер Музейдің жаңа басшысы тағайындалуына байланысты енгізілді (2025 жылғы «17» ақпандағы №02-05/156 шығыс хатына сәйкес). Бұл қауіпсіздік хаттамаларының үздіксіздігін қамтамасыз ету үшін маңызды болып табылады.

Ғимаратқа кіру режимі Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің Мамандандырылған күзет қызметі басқармасымен бірлесіп әзірленген және 2023 жылдың соңында бекітілген өткізу және объектішілік режимді қамтамасыз ету қағидаларымен реттеледі.

Сонымен қатар, сыбайлас жемқорлыққа қарсы қорғалу деңгейі азаматтық қорғаныс қызметін ұйымдастыру туралы бұйрық және өрт қауіпсіздігі режимі жөніндегі нұсқаулықтар арқылы да қамтамасыз етіледі.

2.3. Еңбек қатынастарын және ынталандыру жүйесін реттеу. Ұжымның еңбек қызметі кадрлық рәсімдердің ашықтығын қамтамасыз ететін құжаттар топтамасымен реттеледі:

- Ішкі еңбек тәртібі қағидалары мен лауазымдық нұсқаулықтар қызметкерлердің жауапкершілік шектерін нақты айқындайды;
- Әлеуметтік кепілдіктер және дауларды шешу тәртібі Ұжымдық шартта және жеке еңбек даулары бойынша келісімде бекітілген;
- Материалдық ынталандыру (сыйақы беру, үстемеақылар, материалдық көмек) және тәртіптік жазалар қолдану процестері тиісті ережелермен және Тәртіптік комиссияның қызметімен реттеледі. Айта кету қажет, Кәсіби этика кодексінде мүдделер қақтығысын тәуелсіз бақылау мақсатында жыл сайын Омбудсменді тағайындау көзделген. Алайда, жүргізілген талдау 2025 жылы бұл норма іске асырылмағанын көрсетті. Бұл жағдай қысқа мерзімде ұйымдастырушылық шешім қабылдауды талап етеді.

2.4. Операциялық регламенттер және музейдің негізгі қызметі. Мәдени құндылықтармен және мемлекеттік қаражатпен жұмыс істеу барысында тәуекелдерді барынша азайту мақсатында мамандандырылған регламенттер қолданылады:

- Қор жұмысы: Қор-сатып алу комиссиясы туралы ереже музей коллекцияларын толықтыру процестерінің ашықтығын қамтамасыз етеді;
- Көрме қызметі: уақытша көрмелерді ұйымдастыру кезінде бөлімшелердің өзара іс-қимыл қағидалары ғылыми және әкімшілік қызметтердің үйлесімді жұмысын қамтамасыз етеді;
- Қаржылық бақылау: есеп саясаты, тауарлық-материалдық құндылықтарды есептен шығару туралы ереже және талап-арыз жұмысының негізгі регламенттері мемлекеттік мүліктің сақталуын және бюджет тәртібін қамтамасыз етеді.

2.5. Цифрландыру және құжат айналымын басқару. 2025 жылы Музей электрондық құжат айналымы жүйелерін пайдалану қағидалары арқылы басқарудың заманауи стандарттарын енгізуді жалғастырды.

Аталған қағидалар Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрінің 2023 жылғы «25» тамыздағы №236 бұйрығына сәйкес келтірілді. Өзара іс-қимылдың цифрлық форматына көшу және автоматтандырылған жүйелерді пайдалану басшылық тапсырмаларының орындалу ашықтығын арттырып, ведомстволық архивте құжаттарды сақтау сенімділігін күшейтеді.

Бөлім бойынша қорытынды: 2025 жылы Кәсіпорынның ішкі нормативтік базасы тиімді басқаруды және сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің алдын алуды қамтамасыз ететін құрылымдалған әрі құқықтық тұрғыдан негізделген жүйе ретінде қалыптасты. Сонымен бірге, анықталған ұйымдастырушылық олқылық — Омбудсменнің тағайындалмауы және сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс қызметінің штаттық бірлігінің болмауы — ағымдағы жылы ішкі бақылау жүйесін нысаналы түрде күшейту қажеттігін көрсетеді.

3. КАДРЛЫҚ ӘЛЕУЕТТІ БАСҚАРУ ЖӘНЕ МҮДДЕЛЕР ҚАҚТЫҒЫСЫНЫҢ АЛДЫН АЛУ ШАРАЛАРЫ

3.1. Бүгінгі таңда Музейдің ұйымдық құрылымы 13 қызметті, 37 бөлімді, 3 зертхананы және 5 секторды қамтиды. Мекеменің штаттық саны 473 штат бірлігін құрайды, бұл Музей қызметінің барлық бағыттарының толыққанды жұмыс істеуін қамтамасыз етеді. Олардың қатарында ғылыми, экспозициялық-көрме, қор, реставрациялық, білім беру және әкімшілік-шаруашылық қызметтері бар.

Кадрлық құрам құрылымында басқарушы персонал 67 адамды құрайды. Олар жалпы басшылықты жүзеге асырып, стратегиялық жоспарлау мен құрылымдық бөлімшелер қызметін үйлестіруді қамтамасыз етеді.

Әкімшілік персонал 125 адамнан тұрады және Кәсіпорын қызметінің ұйымдастырушылық-құқықтық, қаржылық-экономикалық, кадрлық және құжаттамалық сүйемелдеуін қамтамасыз етеді.

Негізгі персонал қатарына Музейдің негізгі міндеттерін іске асыруға тікелей қатысатын 207 қызметкер кіреді. Олардың қатарында ғылыми қызметкерлер, қор сақтаушылар, экспозициялық және көрме қызметі бойынша мамандар, сондай-ақ мәдени мұраны зерттеу, сақтау және насихаттаумен айналысатын қызметкерлер бар.

Көмекші персонал 74 қызметкерден тұрады. Олар Музейдің техникалық, шаруашылық және өзге де қолдау қызметтерін жүзеге асырып, барлық бөлімшелердің тиімді жұмыс істеуі үшін қажетті жағдайларды қамтамасыз етеді.

Кәсіпорынның ғылыми-зерттеу қызметі үшін қызметкерлердің жоғары біліктілік деңгейі ерекше маңызға ие. Қазіргі уақытта Музейде 3 ғылым докторы, 3 ғылым кандидаты, 5 PhD докторы және 58 магистр жұмыс істейді. Бұл ұжымның ғылыми әлеуетінің жоғары екенін көрсетіп, Музейдің маңызды ғылыми-зерттеу және мәдени орталық ретінде дамуына ықпал етеді. Ғылыми дәрежесі бар мамандардың мұндай шоғырлануы Кәсіпорынға іргелі ғылыми бағдарламаларды іске асыруға және зерттеулерді халықаралық деңгейде жүргізуге мүмкіндік береді.

2025 жылы кадр саясатының негізгі басымдығы ғылыми әлеуетті нығайтуға бағытталды. Бұл 2025 жылғы акпанда Музейдің ғылыми және ғылыми-техникалық ұйым ретінде ресми мемлекеттік аккредитация алуына байланысты болды.

3.2. Еңбекке қабылдау рәсімдерінің ашықтығын қамтамасыз ету. 2025 жылы персоналды іріктеу және жұмысқа қабылдау процесі Қазақстан Республикасының Еңбек кодексінің нормаларына және ашықтық қағидаттарына қатаң сәйкес жүзеге асырылды. Азаматтардың еңбекке орналасуына тең қолжетімділікті қамтамасыз ету

және кадрларды іріктеу кезеңінде сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін барынша азайту мақсатында келесі шаралар іске асырылды:

- Бос жұмыс орындарының жариялылығы: Бос жұмыс орындары туралы ақпарат міндетті түрде «Электрондық еңбек биржасы» (enbek.kz) мемлекеттік порталында және Музейдің ресми интернет-ресурсында орналастырылды. Әрбір хабарландыруда біліктілік талаптары, функционалдық міндеттері және ұсынылатын еңбекақы шарттары туралы толық ақпарат көрсетілді.

- Үміткерлерді тексеру: Жұмысқа қабылдау кезінде кадрлар бөлімі білім туралы құжаттар мен біліктілік деңгейіне мұқият тексеру жүргізді. Есепті кезенді талдау нәтижелері бойынша белгіленген талаптарға сәйкес келмейтін тұлғаларды жұмысқа қабылдау фактілері анықталған жоқ.

- Соттылықты арнайы тексеру: 2025 жылы өтелмеген немесе алынбаған соттылығы бар тұлғаларды, оның ішінде сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтары бойынша сотталған адамдарды жұмысқа қабылдау фактілері тіркелген жоқ.

- Есепті кезең бойынша талдамалық анықтама:

№	Бұйрықтың атауы	Бұйрықтар саны	Қызметкерлер саны
1.	Жұмысқа қабылдау туралы	54	79
2.	Ерте жұмысқа шығу туралы (демалыстағы қызметкерлер)	7	7
3.	«Жұмысқа қабылдау туралы» бұйрыққа өзгерістер енгізу	4	4
4.	Ауыстыру туралы	55	83
5.	Ауыстыру туралы бұйрыққа өзгерістер енгізу	2	2
6.	Ауыстыру туралы бұйрықты күшін жою	1	1
7.	Міндеттерді орындауды жүктеу туралы	70	179
8.	«Міндеттерді орындауды жүктеу туралы» бұйрықты күшін жою	2	2
9.	Материалдық көмек көрсету туралы	23	45
10.	Арнайы үзіліс беру туралы	1	1
11.	Қашықтан жұмысқа ауыстыру туралы	1	274
12.	Уақытша қашықтан жұмысқа ауыстыру туралы	1	280
13.	Қосымша ақы төлеу туралы	6	8
14.	«Қосымша ақы төлеу туралы» бұйрықты тоқтату	1	1
15.	Дисциплинарлық жазалау туралы	3	5
16.	Дисциплинарлық жазаны алу туралы	3	3
17.	Марапаттау туралы	2	77
18.	Тегі өзгергені туралы	5	5
19.	Қосымша төлемдер туралы	12	111
20.	2025 жылғы 5 қаңтардағы «Қосымша төлемдер туралы» бұйрыққа қатысты	1	1
21.	Сыйақы беру туралы (барлық мерекелерді қосқанда)	15	1461
22.	Жұмыс уақытының қысқартылған ұзақтығын орнату туралы	1	1
23.	Аттестация нәтижелері туралы	1	62
24.	Еңбек шартының тоқтатылуы туралы	67	83

25.	Еңбек шартының тоқтатылуы туралы	5	10
26.	Жалақы сақталмайтын демалыс беру туралы	172	429
27.	Жалақы сақталатын демалыс туралы	5	6
28.	Демалыс беру туралы	145	388
29.	Баланы күту бойынша жалақысыз демалыс беру туралы	6	10
30.	Жүктілік және босануға байланысты демалыс беру туралы	6	7
31.	Оқу демалысын беру туралы	2	1
32.	Демалыстан қайтару туралы	7	8
33.	Жыл сайынғы ақылы демалыс беру туралы	39	452
34.	Скринингтік зерттеулерге демалыс беру туралы	30	34
35.	Донорға демалыс беру туралы	84	114
36.	Қиын босануға байланысты демалыс беру туралы	3	3
37.	Мерекелік күні жұмысқа шақыру туралы	11	306
38.	Демалыс күндері жұмысқа шақыру туралы	115	558
39.	«Демалыс күндері жұмысқа шақыру туралы» бұйрыққа өзгерістер енгізу	8	38
40.	Уақыттан тыс жұмысқа шақыру туралы	7	35
41.	Иссапарлар туралы	144	211
	Қазақстан бойынша	90	137
	Шетелге	38	53
	Астанаға	16	21
42.	Иссапардан қайтару туралы	3	11
43.	«Иссапар туралы» бұйрыққа өзгерістер енгізу	2	4
44.	Жұмыс режимін өзгерту туралы	4	12
45.	«Жалақы сақталмайтын демалыс беру туралы» бұйрыққа өзгерістер енгізу	1	1
46.	Әскери қызмет өту туралы	2	2
47.	Пайдаланылмаған еңбек демалысын беру туралы	2	2
48.	Негізгі қызмет бойынша бұйрықтар	294	-
49.	Аттестация нәтижелері туралы	1	62
50.	«Шапағат» медалі	-	1
51.	«Еңбек ардагері» медалі	-	1
52.	«Ерен еңбегі үшін» медалі	-	1
53.	«Мәдениет саласының үздігі»	-	3
54.	Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігінің «Алғыс хат»	-	-
55.	Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігінің «Құрмет грамотасы»	-	1

Президенттің тапсырмасын орындау мақсатында «Біртұтас кадрлық жүйе» (БКЖ) енгізілді. Жүйе кадрлық процестерді автоматтандыруға және стандарттауға, қызметкерлерді басқаруда ашықтық пен тиімділікті арттыруға бағытталған. БКЖ қызметкерлерді жұмысқа қабылдау кезінде ашықтықты қамтамасыз етеді. Жүйеге тұрақты түрде енгізілетін ақпаратқа мыналар жатады: жыл сайынғы еңбек демалыстары, жалақысыз демалыстар, скринингтік зерттеулерге арналған демалыстар, демалыс күндері мен мерекелерде қызметкерлерді тарту, қызметкерлер мен олардың туыстары туралы деректерді жеке істерге тіркеу. Жұмыс уақытын есепке алу үшін жауапты тұлға табельді бухгалтерлік есеп бөліміне әр айдың 10-на дейін тапсырады.

Кадр бөлімі күнделікті Face ID жүйесі арқылы қызметкерлердің қатысуын бақылайды, еңбек тәртібі мен ішкі ережелердің сақталуын қамтамасыз етеді. Сонымен қатар, кадр бөлімі қызметкерлерге еңбек қатынастары бойынша консультациялар жүргізеді, қызметкерлердің жеке құрамына, негізгі қызметіне, демалыстарға, іссапарларға қатысты бұйрықтарды тіркейді және жұмыс орны туралы анықтамаларды береді. Кадр бөлімінде жалақы, марапаттау, тәртіптік және келісім комиссиялары жұмыс істейді; олардың отырыстары өтініштер мен қызметтік хаттар түскен сайын өткізіледі. Мемлекеттік мекемелерден түскен өтініштер мен сұраулар уақытылы қаралады.

Жыл сайын кадр бөлімінің қызметкерлері еңбек заңнамасы саласында оқыту курстарынан өтеді. Жеке еңбек дауларын қарау тәртібі туралы келісім негізінде Музейде келісім комиссиясы құрылып, осы жылдың ақпанында комиссия мүшелері оқудан өтіп, сертификат алды. Есепті кезеңде 18 қызметкер өз мамандығы бойынша біліктілікті арттыру курстарынан өтті.

2025 жылғы 10–11 қарашада Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрінің 2016 жылғы «29» маусымдағы №189 бұйрығына сәйкес Музей қызметкерлерінің кезекті аттестациясы өтті. Аттестация екі кезеңнен тұрды: 1-кезең – тестілеу, 2-кезең – сұхбат. Аттестация қызметкерлердің дайындығы мен біліктілік деңгейін көрсетті. Осы жылы аттестацияға 62 қызметкер қатысты, барлығы сәтті өтті; олардың ішінде 1 қызметкерге I санат, 5 қызметкерге II санат берілді.

Мәдениет және өнер қызметкерлері күніне орай қызметкерлерге мемлекеттік марапаттар берілді: «Шапағат», «Еңбек ардагері», «Ерен еңбегі үшін», «Мәдениет саласының үздігі». Республика күніне орай директор атынан «Құрмет грамотасы» және «Алғыс хат» табыс етілді.

3.3. Антикоррупциялық шектеулер және мүдделер қақтығысының алдын алу. Адал мінез-құлық мәдениетін қалыптастыру және теріс пайдалану жағдайларын жою мақсатында кәсіпорында Кәсіби этика кодексі және лауазымдық нұсқаулықтар жүйесі қолданылады. 2025 жылғы талдау көрсеткендей:

- Туыстық байланыстар жоқ: Тікелей бағынатын лауазымдарға жақын туыстар немесе жұбайларды жұмысқа қабылдау фактілері анықталған жоқ.
- Шешімдердің объективтілігі: Басқарушылық және кадрлық шешімдердің объективтілігін бұзуы мүмкін жеке, отбасылық немесе мүліктік мүдделер тіркелген жоқ.

3.4. Еңбек ақы, ынталандыру және әлеуметтік қолдау жүйесі. 2025 жылы жалақы ай сайын және белгіленген мерзімде, кешіктірілмей төленді. Төлемдер Қазақстан Республикасы Үкіметінің №1193 қаулысымен «Мемлекеттік ұйымдардың азаматтық қызметкерлерін еңбек ақы төлеу жүйесі туралы» сәйкес есептелді.

- Ынталандыру механизмдері: Сыйақылар мен үстемеақылар коллегиялды негізде беріледі. Шешімдер арнайы комиссия арқылы қабылданып, хаттамамен бекітіледі. Есепті кезеңде мерекелерге (Халықаралық музейлер күні, Мәдениет қызметкерлері күні) сыйақылар тек бюджеттік қаражат үнемделген жағдайда ғана төленді.

- Кәсіби даму: Музей 2025 жылы мамандардың кәсіби біліктілігін арттыруға инвестиция салды, олар еңбек заңнамасындағы өзекті өзгерістер мен халықаралық озық тәжірибелермен танысты.

3.5. Кадрлық құрамды сақтау бойынша стратегиялық бастамалар. 2025 жылғы жетістіктерді (ғылыми мәртебе және мұраны цифрландыру) ескере отырып,

қызметкерлердің әлеуметтік қорғалуын арттыру мәселесі көтерілді. Білікті кадрларды сақтау мақсатында ұсынылған шаралар:

1. Мекемеге «Ұлттық» мәртебесін бекіту.
2. Жалақыны арттыру үшін көбейту коэффициентін 1,75-ке көтеру. Бұл білікті мамандардың кадрлық ағып кету тәуекелін азайтып, Музейдің тұрақты дамуын қамтамасыз етеді.

Жеке және заңды тұлғалардың өтініштері бойынша жұмыс бағыты

2025 жылы Музей канцеляриясында Кәсіпорынның тиімді құжат айналымын ұйымдастыру және қамтамасыз ету бойынша жүйелі жұмыс жүргізілді. Канцелярияның қызметі қызметтік құжаттарды уақытылы тіркеу, өңдеу, орындалуын бақылау және сақтау, сондай-ақ іскерлік процестердің ашықтығы мен жеделдігін қамтамасыз етуге бағытталған.

Есепті кезеңде кірген корреспонденцияның жалпы саны 1665 құжат болды. Барлық құжаттар міндетті түрде тіркеліп, құрылымдық бөлімшелерге бөлініп, әрі қарай қаралу және белгіленген мерзімде орындалу үшін жауапты орындаушыларға жіберілді.

2025 жылы шыққан корреспонденцияның саны 1363 құжат құрады. Канцелярия ресми хаттарды, ұйымдар мен мемлекеттік органдардан келген сұрауларға жауаптарды дайындап, рәсімдеп, жолдауды қамтамасыз етті. Құжаттарды дұрыс рәсімдеу, іскерлік хат жүргізу талаптарының сақталуы және жіберу мерзімдерінің қадағалануына ерекше көңіл бөлінді.

Канцелярияның маңызды бағыты – азаматтармен өзара іс-қимыл. 2025 жылы Музейге 161 өтініш түсті. Барлық өтініштер тіркеліп, тиісті бөлімшелерге қарауға жіберілді. Есепті кезеңнің қорытындысы бойынша өтініштерді қарау 100% деңгейінде жүзеге асырылды, бұл халықпен кері байланысты қамтамасыз етудің уақтылы және сапалы жұмыс істегенін көрсетеді.

Осылайша, 2025 жылы Музей канцеляриясы құжат айналымы жүйесінің тұрақты қызметін, азаматтардың өтініштерін уақытылы қарауды және кәсіпорындағы іскерлік жұмысты тиімді ұйымдастыруды қамтамасыз етті.

4. ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ ЖҰМЫСЫ ЖӘНЕ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ИНТЕГРАЦИЯ

4.1. Мемлекеттік аккредитация және стратегиялық мәртебе. Есепті кезеңнің негізгі жүйелік жетістігі – 2025 жылдың ақпанында Музейдің ресми түрде ғылыми және ғылыми-техникалық ұйым ретінде 5 жыл мерзімге мемлекеттік аккредитация алуы болды. Бұл мәртебе Музейге ұлттық деңгейдегі академиялық орталық ретіндегі құқықтық мәртебесін бекітіп, 2030 жылға дейін мемлекеттік маңызы бар ғылыми жобаларды гранттық және бағдарламалық қаржыландыру конкурстарына қатысу құқығын береді. Бұл Кәсіпорынға ғылыми қызметтің дербес субъектісі ретінде әрекет етуге және музей қорларын ғаламдық зерттеу айналымына интеграциялауға мүмкіндік береді.

4.2. Ғылыми инфрақұрылым және кадрлық потенциал. 2025 жылы ғылыми-зерттеу жұмысы Мәдени мұраны ғылыми зерттеу институтының базасында шоғырланды. Институт құрамында 4 профильдік бөлім бар: тарихи-мәдени мұра, дәстүрлі мәдениет, «Сакралды Қазақстан», ғылыми және цифрлық құжаттандыру; сонымен қатар 2 арнайы зертханасы бар: физикалық антропология және

материалдарды бастапқы өңдеу. Экскурсиялық қызмет бөлімінің ғылыми әлеуетін есепті кезеңде 48 жоғары білікті маман қамтамасыз етеді, олардың ішінде ҚР ҰҒА академиктері, PhD дәрежелі докторлар және магистрлер бар. Зертханалық база бар болғандықтан, интердисциплинарлық талдауларды әлемдік деңгейде жүргізуге мүмкіндік бар, соның ішінде «Былкылдақ», «Аубакир» зираттарының сүйек қалдықтарын морфологиялық және изотоптық зерттеу, сондай-ақ топырақтардың археоботаникалық талдауы.

4.3. Фундаменталды зерттеу жобаларын іске асыру. 2025 жылы жұмыстың негізгі бағыты – ауқымды ғылыми-техникалық бағдарламаларды іске асыру:

- «Солтүстік Сарыарқаның ерте темір дәуірі»: Жоба аясында 50 ескерткіш бойынша деректер жүйелендірілді. Алғашқы жұмыстар кезінде жоғары ғылыми мәні бар бірегей артефактілер табылды: жауынгердің қола белдігі, айна мен құрбандық ыдыстары, ежелгі көшпенділердің әлеуметтік стратификациясын реконструкциялауға мүмкіндік береді.

- «Дөңгеленген дүние: қазақ дала өркениетінің мәдени коды»: Дала цивилизациясының мәдени кодын зерттеу және ұлттық мұраны тұтас бейнелеу мақсатындағы жоба.

- ЮНЕСКО-пен сараптама жұмысы: Институт материалдық емес мәдени мұраны қорғау бойынша негізгі сараптама орталығы ретінде жұмыс істеді, «Салбурын» (дәстүрлі аң аулау өнері) номинациясына ұлттық досье дайындады және 79 МММ элементін үш тілде жүйеледі.

4.4. Экспедициялық қызмет және халықаралық әріптестік. Есепті кезеңде 16 ғылыми экспедиция ұйымдастырылып, табысты өткізілді.

- География және объектілер: Жанкент қалашығы, Жүчи хан мазары, Ұлытау ескерткіштері, сондай-ақ Ақмола, Ақтөбе және Түркістан облыстары зерттелді.

- Халықаралық интеграция: Ғылыми зерттеулер Оксфорд (Ұлыбритания), Нью-Йорк (АҚШ) университеттері және Жапония ғылыми институттарымен тығыз ынтымақтастықта жүргізілді. Өзбекстандағы К. Бехзода атындағы Сурет өнері және дизайн институты, Түркиядағы Юнус Эмре институтымен серіктестік орнатылды.

- Инновациялық әдістер: 2025 жылғы экспедицияларда Ақмола облысында ұшқышсыз аппараттар (дрондар) және лазерлік сканерлеу технологиялары алғаш рет кеңінен қолданылып, археологиялық объектілердің жоғары дәлдіктегі цифрлық ортографиялық карталары жасалды.

4.5. Баспалық белсенділік және ғылыми басылымдарды дамыту. 2025 жылғы зерттеулер академиялық ортада кеңінен танылды:

- Халықаралық деңгейде: қызметкерлер Scopus және Web of Science базасында 14 мақала жариялады (Milli Folklor, Поволжская археология, Былые годы журналдары).

- Ұлттық деңгейде: ККСОН ұсынған журналдарда 13 мақала жарияланды, дәстүрлі қазақ және ортағасырлық қару бойынша екі фундаменталды ғылыми каталог шығарылды.

- «Мәдени мұра» журналы: журнал ҚР Комитетінің ұсынымымен ғылыми және жоғары білім саласында сапаны қамтамасыз ету тізіміне енді (2025 жылғы 09 желтоқсан бұйрығы). Жыл ішінде 4 нөмір (33 мақала) шықты, авторлар Қытай, Венгрия, Ресей және Әзірбайжаннан тартылды.

- Ғылымды насихаттау: жаңа танымдық жоба – «Музей әлемі» журналы іске қосылды, халықаралық ISSN нөмірі 3106-4485 берілді.

4.6. Ғылыми процесті цифрландыру (E-Museum). 2025 жылы ғылыми жұмыс цифрлық трансформациямен тығыз байланысты:

- 47 жоғары дәлдіктегі 3D-модель жасалды, соның ішінде «Алтын адам» киім элементтері.

- Музей «E-museum» виртуалды желісінің үйлестірушісі ретінде 300-ден астам аймақтық мамандарды цифрландыру және Музей қорының мемлекеттік каталогын жүргізу әдістеріне оқытты.

Бөлім бойынша қорытынды: 2025 жылы Музей классикалық сақтау орны ретінде емес, негізгі академиялық зерттеулер мен инновациялық цифрлық құжаттандыру технологияларын үйлестіретін озық ғылыми-зерттеу орталығы ретінде толық трансформацияланды.

5. ЦИФРЛАНДЫРУ ЖӘНЕ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР (E-MUSEUM)

2025 жылғы есепті кезеңде Музей технологиялық флагман және музей саласын цифрлық трансформациялау бойынша әдістемелік орталық мәртебесін толық бекітті. Инновациялық тәсілдерді жүйелі енгізу Кәсіпорынның жоғары мәртебесін растайтын және оның қызметінің ашықтығын қамтамасыз ететін негізгі негіздердің бірі болды.

5.1. Жоғары дәлдіктегі 3D-модельдеу және артефакттарды цифрландыру. 2025 жылы жұмыс бағыттарының басым бірі – музей заттарының цифрлық егіздерін жасау, оларды сақтау және виртуалды ортада насихаттау болды.

- Жұмыс көлемі: 2025 жылдың бірінші тоқсанында 47 жоғары дәлдіктегі объект цифрланды. Барлық жыл ішінде музей қорынан 100-ден астам маңызды экспонат цифрлық форматқа көшірілді.

- Бірегей жобалар: «Алтын адам» атты аңызға айналған экспонаттың киімдері мен атрибуттарының егжей-тегжейлі 3D-модельдерін жасау жұмысы ерекше ғылыми және мәдени мәнге ие. Процесске қылыш, пышақ және скипетр сияқты элементтердің өте дәл цифрлануы кіреді, бұл зерттеушілер мен келушілерге оригиналдарға зақым келтірмей артефакттарды егжей-тегжейлі зерттеуге мүмкіндік береді.

- Технологиялық әсер: Интерактивті технологияларды экспозициялық және көрме қызметінде қолдану мұраны көрсету деңгейін халықаралық үздік тәжірибелерге сай жаңа сапалық деңгейге көтерді.

5.2. ГИС-технологиялар мен қашықтықтан зондтау әдістерін енгізу. 2025 жылы инновациялар тек қоры жұмысына ғана емес, сонымен қатар археологиялық алқаптық зерттеулерге де енгізілді, бұл ескерткіштердің құжаттарын заманауи технологиялық негізге көшіруге мүмкіндік берді.

- Инновациялық құралдар: Ақмола облысы мен басқа аймақтарда (Ұлытау, Жанкент қалашығы) ескерткіштерді зерттеу кезінде ұшқышсыз аппараттар (дрондар) және лазерлік сканерлеу технологиялары сәтті қолданылды.

- Ғылыми нәтиже: Бұл әдістердің қолданылуы археологиялық объектілердің жоғары дәлдіктегі цифрлық ортографиялық карталарын жасауға мүмкіндік берді. Алынған деректер Географиялық ақпараттық жүйелерге (ГИС) интеграцияланып, ұлттық мұра объектілерін картографиялық және мониторингтеу дәлдігін қамтамасыз етеді.

5.3. «E-museum» республикалық порталын үйлестіру. 2025 жылы Музей Қазақстан Республикасындағы музейлердің біртұтас ақпараттық ортасының орталық операторы қызметін атқарды.

- Желілік өзара іс-қимыл: Мәдени мұраны ғылыми зерттеу институтының базасында РК музейлерінің біртұтас виртуалды желісін үйлестіру жүргізілді, ол әртүрлі өңірлердің цифрлық ресурстарын біріктіреді.

- Білім беру миссиясы: Есепті кезеңде Музей 17 облыстан келген 300-ден астам аймақтық мамандарға кәсіби даярлықты арттыруға бағытталған ауқымды бағдарлама ұйымдастырды.

- Әдістемелік қамтамасыз ету: Оқыту қазіргі цифрландыру әдістері мен Музей қорының мемлекеттік каталогын жүргізу ережелеріне бағытталды, бұл ұлттық деңгейде мәдени құндылықтардың бірыңғай және ашық тізілімін жасауға ықпал етеді.

5.4. Цифрландырудың антикоррупциялық тұрақтылыққа әсері. 2025 жылы цифрлық инфрақұрылымды дамыту тек технологиялық жетістік ретінде емес, коррупциялық тәуекелдерді азайтудың тиімді құралы ретінде қарастырылды.

- Қорлардың ашықтығы: Музей қорларының электрондық каталогын жетілдіру және есеп жүргізудің заманауи құралдарын енгізу қорлық жұмысының ашықтығын қамтамасыз етеді және мәдени құндылықтардың сақталуына байланысты тәуекелдерді азайтады.

- Цифрлық басқару: Цифрлық құжат айналым элементтерін енгізу және ішкі процестерді оңтайландыру Музейдің барлық әкімшілік қызметінің тұрақтылығы мен есеп берушілігін қамтамасыз етті.

Бөлім бойынша қорытынды: 2025 жылы цифрлық модернизация шараларының кешенін іске асыру мемлекеттік мәдени саясаттың стратегиялық міндеттеріне сай, ұлттық деңгейдегі ұйымдарға қойылатын талаптарға сәйкес кәсіби тұрақты жұмыс моделін қалыптастыруға мүмкіндік берді.

6. ЭКСПОЗИЦИЯЛЫҚ- КӨРМЕЛІК ҚЫЗМЕТ ЖӘНЕ ҚОР ЖҰМЫСЫ

6.1. Музей кеңістігін кең ауқымды жаңғырту және қайта экспозициялау. 2025 жылғы есепті кезеңде Музей экспозициялық алаңдарды жаңарту бойынша кешенді бағдарламаны жүзеге асырды, оның мақсаты залдарды халықаралық музей стандарттарына сәйкестендіру және инновациялық дизайнерлік шешімдерді енгізу болды.

- Негізгі залдарды жаңарту: Кең ауқымды модернизация «Алтын залдар», ежелгі және орта ғасырлық тарих залдары, «Ұлық Ұлыс», сондай-ақ «Тәуелсіз Қазақстан» және «Астана» залдарын қамтыды. Жұмыс барысында тек ақпараттық материалдар жаңартылып қана қоймай, кеңістіктің концептуалды қайта құрылымы да жүзеге асырылды.

- Техникалық жабдықтау: Залдарға жаңа экспонаттар енгізілді, бұл арнайы подиумдар, заманауи витриналар және кілем өнімдерін көрсетуге арналған күшейтілген стендтер жасауды қажет етті. Арнайы көңіл жарықтандыру жабдықтарын (жалпы және витриналық) жаңартуға және үш тілде жаңа ақпараттық белгілер жасауға бөлінді.

- Жаңа экспозициялар: Жылдың басты оқиғасы – «Этнография №2» залының ашылуы болды. Экспозицияда 258 бірегей зат ұсынылды, әрқайсысы жан-жақты

аннотациямен жабдықталған, бұл ақпаратты кең аудиторияға, соның ішінде шетелдік азаматтарға да қолжетімді етеді.

- Қаржылық қамтамасыз ету: Қайта экспозициялық жұмыстардың жалпы құны есепті кезеңде 5 780,0 мың теңгені құрады.

6.2. Халықаралық көрме жобалары және мәдени дипломатия. 2025 жылы көрме қызметі Қазақстанның ұлттық брендин әлемдік аренада насихаттаудың негізгі құралы болды. Барлығы 31 ірі көрмені ғылыми-ұйымдастырушылық сүйемелдеу және қорғау қамтамасыз етілді.

- Париждегі жобаның аяқталуы: 2025 жылғы 24 наурызда Париждегі Азия өнері ұлттық музейі – Гиме де «Қазақстан: Ұлы даланың қазыналары» ауқымды көрмесі аяқталды. Жоба мемлекеттік деңгейде жоғары бағаланды және музейдің халықаралық мәдени диалог орталығы ретінде мойындалғанын көрсетті.

- Логистика және экспонаттарды қайтару: Париж көрмесі жабылғаннан кейін мәдени құндылықтарды Қазақстанға қайтару күрделі және көпсатылы процесс арқылы ұйымдастырылды. Процедураға келесі әрекеттер кірді:

- Экспозицияны демонтаждау және заттарды арнайы кейстерге (крайтинг) кәсіби орау.

- Музейден Гиме әуежайына тасымалдау, екі тараптың күзеті мен курьерлерінің міндетті сүйемелдеуі.

- Әуе қатынасын ұйымдастыру, экспорттық-импорттық кеден рәсімдерінен өту және заттарды тікелей Астана музей қорына жеткізу.

- Шығындар: Экспонаттарды қайтаруға кеткен жалпы шығындар, оның ішінде логистика, қызметкерлердің командировкалық шығындары, сақтандыру және визалық қызметтер, 16 953,0 мың теңгені құрады.

- Серіктестік географиясын кеңейту: Франциядан басқа 2025 жылы Қытай, Өзбекстан, Литва және Эстония мәдени институттарымен бірлескен жобалар жүзеге асырылды. Музейде 80 жылдық Жеңістің, Абай Құнанбаевтың 180 жылдық және Ш. Уәлихановтың 190 жылдық мерейтойларына арналған маңызды экспозициялар өткізілді.

6.3. Қор жұмысы: есепке алу, жүйелендіру және ғылыми сипаттама. 220 мыңнан астам сақтау бірліктері бар музей қоры – ұлттық мақтаныш пен стратегиялық маңызы бар объект болып қала береді. 2025 жылы қор қызметтері цифрландыру және коллекцияларды терең ғылыми зерттеу жұмысына бағытталды.

- Цифрлық есеп: Есепті кезеңде автоматтандырылған «Музей» жүйесіне (АС «Музей») 1239 жаңа ғылыми паспорт енгізілді. Бұл есептің ашықтығын қамтамасыз етті және зерттеушілерге негізгі қор элементтері туралы деректерге қолжетімділікті жеңілдетті.

- Сирек коллекцияларды зерттеу: 45 жаңа сирек сақтау бірліктері жан-жақты ғылыми сипаттамаға ие болды. Оларға кірді:

- XIII–XX ғасырлар қару үлгілері.

- Бірегей этнографиялық заттар және тарихи көрнекті тұлғалардың жеке заттары (мысалы, Ш. Косшығұлов).

- Қарлаг тарихымен байланысты артефакттар (жапон тұтқындарына қатысты заттар).

- Баспа қызметі: Қор жұмыстарының нәтижесінде фундаментальды ғылыми каталогтар дайындалып, жарияланды: «Дәстүрлі төсқағаз әшекейлері» және «Ұлттық музей қорынан ежелгі және ерте орта ғасырлық қару-жарақ».

- Мемлекеттік бақылау: Негізгі қордың 10%-дан астамы (12 мыңнан астам зат) Ұлттық мәдени мұра объектілерінің мемлекеттік тізіліміне енгізілді, бұл коллекциялардың ерекше құндылығын растайды.

Бөлім бойынша қорытынды: 2025 жылы Музей ұлттық мұраны басқаруда жоғары тиімділігін көрсетті, ауқымды халықаралық жобаларды цифрландыру және экспозициялық кеңістікті физикалық модернизациялау жұмыстарының жүйелі түрде үйлесуімен біріктірді. Бұл жалпы келушілер санын 501 121 адамға дейін арттыруға және Орталық Азиядағы жетекші музей мекемесі мәртебесін растауға мүмкіндік берді.

7. МУЗЕЙДІҢ КЕЛУШІЛЕРІ МЕН ӘЛЕУМЕТТІК МИССИЯ КӨРСЕТКІШТЕРІ

7.1. Келушілер санын кешенді талдау және аудитория құрылымы. 2025 жылғы есепті кезеңде Музей еліміздегі ең сұранысқа ие мәдени нысандардың бірі ретінде өз мәртебесін көрсетті.

- Жалпы көрсеткіштер: Музей залдарына 501 121 адам келді. Стационарлық экспозициялардан басқа, сыртқы көрме жобаларының кең қамтуы қамтамасыз етілді: Музей қорынан ұйымдастырылған көрмелерге шетелде және сыртқы алаңдарда келушілер саны 389 430 адам болды.

- Аудиторияны сегментациялау: Келушілерді талдау басым қызығушылық топтарын анықтады. Алдыңғы қатарда ересек келушілер – 188 352 адам. Айтарлықтай үлесті оқушылар құрады: 116 668 мектеп оқушысы және 34 086 жоғары оқу орындары мен колледж студенттері. Сонымен қатар, музей әлеуметтік қорғалатын топтар үшін де қолжетімді болып қала береді: жыл ішінде 21 148 зейнеткер және 59 124 балабақша жастағы бала келді.

- Халықаралық қызығушылық: Музей шетелдік туристер үшін тартымдылығын сақтады – 2025 жылы залдарды 73 576 шетелдік азамат көрді.

7.2. Экскурсиялық қызмет және тіл саясаты. 2025 жылы экскурсиялық қызмет бөлімі келушілерге кәсіби сүйемелдеу арқылы мұраны насихаттауға ауқымды жұмыс жүргізді.

- Қызмет көлемі: Жалпы келушілердің 137 233 адам кәсіби экскурсияларға қатысты. Барлығы 8 306 экскурсия өткізілді, оның ішінде 5 249 – ақылы, 3 057 – тегін (жеңілдіктер бағдарламасы мен ресми визиттер аясында).

- Көптілділік: Ұлттық мекеме мәртебесіне сәйкес, қызмет 5 тілде жүргізілді: қазақ, орыс, ағылшын, қытай және түрік тілдерінде.

- Тілдер бойынша статистика: Алдыңғы қатарда орыс тілі (3 476 экскурсия) тұр, қазақ тілі (3 398 экскурсия) дерлік тең үлеске ие. Ағылшын тілінде 1 051 экскурсия өткізілді, ал қытай және түрік тілдерінде 381 экскурсия өтті, бұл туристік ағындардың географиясының кеңейгенін көрсетеді.

7.3. Мәдени дипломатия және «елдің визиттік карточкасы» мәртебесі. 2025 жылы Музей халықаралық мәдени диалог орталығы ретінде өз позициясын нығайтты.

- Ресми делегациялар: Есепті кезеңде 378 ресми делегация қабылданып, қызмет көрсетілді.

- Құрметті қонақтар: Президент Қасым-Жомарт Тоқаев, сондай-ақ Словения, Болгария, Финляндия, Эстония, Солтүстік Македония, Мьянма мемлекет басшылары және Армения премьер-министрі экспозицияларды жоғары

бағалады. Мемлекет басшыларының визиттері музейдің астананың негізгі мәдени имидждік объектісі ретіндегі беделін көрсетеді.

7.4. Музей педагогикасы: білім беру кеңістігіне интеграция. 2025 жылы музей толықтай білім беру хабы ретінде трансформацияланды, әртүрлі форматтағы 307 іс-шара өткізіліп, жалпы қатысушылар саны 10 760 адам болды.

- Интерактивті форматтар: 113 музей сабақтары, 117 үйірме кездесулері және 17 арнайы шеберлік сабақтары өткізілді.
- «Музейдегі оқу күні» жобасы: Жалпы білім беру мектептерімен интеграция аясында 100 музей сабағы өткізілді, тақырыптар Қазақстан тарихы мектеп бағдарламасына сай болды (сақтар, сарматтар мәдениетін зерттеу, Ұлық Ұлыс дәуірі, «Алаш» қозғалысы және 1986 жылғы желтоқсан оқиғалары).
- «Тарихи тұлғалар» жобасы: Әл-Фараби, А. Байтұрсынұлы, К. Сәтпаев және И. Есенберлинге арналған дәріс циклдары мен конференциялар ұйымдастырылды.
- Ұлттық құндылықтарды насихаттау: Музей VII Республикалық асық ату турнирін және Тоғызқұмалақ пен Бестемше ашық турнирлерін ұйымдастырды. «Ұлттық қолөнер – тәрбие көзі» фестивалі өтті, оған ел бойынша 150-ден астам дарынды бала қатысты.

7.5. Инклюзивті орта және әлеуметтік жауапкершілік. «Мейірім» жобасы және «Қолжетімді музей» бағдарламасы ерекше қажеттіліктері бар келушілер үшін ыңғайлы орта құруға мүмкіндік берді.

- Фестивальдік қозғалыс: Негізгі оқиға – VII Инклюзивті музей фестивалі «Достық пен қамқорлық ғаламшары», оған 120-дан астам ерекше балалар қатысты.
- Адаптивті экскурсиялар: Мүгедектігі бар адамдар қауымдастықтарымен тығыз ынтымақтастықта есту және көру қабілеті бұзылған тұлғаларға арналған арнайы экскурсиялар енгізілді.
- Үйірме жұмысы: «Қолөнер ғаламшары» үйірмесі тұрақты жұмыс істейді, шығармашылық пен қолданбалы өнер арқылы ерекше балалардың әлеуметтік бейімделуіне ықпал етеді.

Бөлім бойынша қорытынды: 2025 жылы келушілер санының көрсеткіштері және әлеуметтік-білім беру бағдарламаларының жоғары қарқынды жұмысы Музейдің республиканың жетекші әдістемелік және мәдени-ағартушылық орталығы ретінде миссиясын сәтті атқарып отырғанын, сондай-ақ «Ұлттық» мәртебесін растау талаптарына толық сай екенін көрсетті.

8. ҚАРЖЫ-ШАРУАШЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТІ ЖӘНЕ МЕМЛЕКЕТТІК САТЫП АЛУ ЖҮЙЕСІ

8.1. Бюджеттік жоспарлау және қаржылық тұрақтылық көрсеткіштері. Есепті кезеңде Музейдің қаржы-шаруашылық қызметі барлық құрылымдық бөлімшелердің тұрақты жұмысын қамтамасыз етуге, мемлекеттік ресурстарды тиімді пайдалануға және материалдық-техникалық базаны нығайтуға бағытталды. 2025 жылға арналған бюджет қаржыландыру көлемі жалпы 2 286 800,0 мың теңгені құрады. Бұл қаражат приоритетті бағыттар бойынша бөлінді, соның ішінде: еңбекақы қоры, ғимаратты (74 мың м²) ұстау, ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізу, халықаралық көрме жобаларын ұйымдастыру және мәдени-ағартушылық іс-шараларды өткізу.

Музейдің экономикалық белсенділігінің маңызды көрсеткіші – өз қаражатынан табыс табу мүмкіндігі. 2025 жылы Музейдің өз қаражаты есебінен жүзеге асырған шығыстары 120 358,0 мың теңгені құрады. Бұл қор ақылы қызметтерді: кіріс билеттерін сату, экскурсиялық қызмет көрсету, сувенирлік өнімдерді өткізу және уақытша көрмелерді ұйымдастыру есебінен қалыптастырылды. Бюджеттің әр кезеңі Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігінің Мәдениет комитеті және Қаржы министрлігінің жүйелі бақылауында болып, бюджет тәртібінің сақталуын және қаражаттың мақсатты пайдаланылуын қамтамасыз етті.

8.2. Мемлекеттік сатып алу саласындағы жаңа заңнамаға көшу. 2025 жылғы 1 қаңтардан бастап Музей тауарлар, жұмыстар және қызметтерді сатып алу саласында жаңа деңгейге өтті, өйткені 2024 жылғы 1 шілдеде қабылданған Қазақстан Республикасы «Мемлекеттік сатып алу туралы» толықтай жаңартылған Заңы (№106-VIII-ЗРК) күшіне енді. Заңнамалық өзгерістердің негізгі мақсаты – процедуралардың ашықтығын арттыру, шарт жасасу процесін жеңілдету және сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін жүйелі түрде төмендету болды.

Жаңа талаптарға сәйкес, 2025 жылы Музейдегі барлық сатып алу процестері тек электрондық форматта мемлекеттік сатып алу веб-порталы арқылы жүргізілді. Бұл мүмкіндік берді:

- Музей қызметкерлері (тапсырыс беруші) мен әлеуетті жеткізушілер арасындағы тікелей байланысты толықтай жоюға, формалды емес келісімдер тәуекелін азайтуға;
- Орта нарықтық бағаларды талдауға ашық қолжетімділікті қамтамасыз етуге және сенімді есеп беруді қалыптастыруға;
- Әр кезеңнің ашықтығы арқасында қоғам мен серіктестердің сенімін арттыруға – жоспар жариялануынан бастап міндеттемелер орындалуына дейін.

8.3. Есепті кезеңдегі сатып алу құрылымы мен көлемдерін талдау. 2025 жылы мемлекеттік сатып алу веб-порталында 516 жоспар тармағы жарияланып, жалпы сомасы 637 927 426,74 теңгені (ҚҚС есепке алынбаған) құрады. Сатып алу жоспары құрылымының егжей-тегжейлі талдауы ресурстардың келесі бөлінуін көрсетті:

1. Қызметтер: 60 тармақ жоспарланып, жалпы сомасы 331 245 160,7 теңгені құрады. Бұған күзет, коммуналдық қызметтер, көрме және ғылыми экспедицияларды ұйымдастыру шығыстары кіреді.
2. Тауарлар: Ең көп сан – 448 тармақ, жалпы сомасы 259 676 149,9 теңге. Бұл категорияға экспозициялық жабдықтарды сатып алу, қызметкерлерге формалы киім тігу, реставрациялық материалдар мен кеңсе қажеттіліктерін сатып алу кіреді.
3. Жұмыстар: 8 тармақ жоспарланып, жалпы сомасы 47 006 116,06 теңге болды, оған ғимарат инженерлік жүйелерін ағымдағы жөндеу және техникалық қызмет көрсету жұмыстары жатады.

8.4. Сатып алу саласындағы сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін талдау нәтижелері. 2025 жылы ішкі сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін талдау барысында барлық жасалған келісім-шарттар мен тендер құжаттары қаралды. Нәтижелер жүйелік ауытқулар мен сыбайлас жемқорлық белгілерінің жоқтығын көрсетті. Атап айтқанда, есепті кезеңде келесі фактілер анықталған жоқ:

- Техникалық сипаттамаларда бәсекелестікті шектеуге бағытталған «тартпалар» (жеке жеткізушіге артықшылық беретін талаптар);

- Сатып алуға байланысты байланысы бар немесе аффилиирленген ұйымдардың қатысуы;
- Басқа тиімді ұсыныстар бар кезде бірдей жеткізушілерді негізсіз таңдау;
- Келісім-шарт шарттарын орындалу кезеңінде негізсіз түзету.

Максималды ашықтықты қамтамасыз ету үшін, 2025 жылғы «13» наурыздан бастап күшіне енген Қазақстан Республикасы «Ақпаратқа қол жеткізу туралы» Заңы талаптарына сәйкес, Музей сатып алу жоспарлары мен олардың орындалуы туралы есептерді арнайы порталдарда (goszakur.gov.kz, gosreestr.kz) жариялайды. Бұл тәжірибе мемлекеттік қаражатты басқаруда есеп берушілік тәсілін қалыптастыруға және Музейдің адал мемлекеттік кәсіпорын мәртебесін нығайтуға мүмкіндік береді.

9. 2025 ЖЫЛҒЫ ПРЕТЕНЗИЯЛЫҚ ЖӘНЕ СУДТЫҚ ЖҰМЫС ҚАЛЫПТЫҢ ТАЛДАУЫ

9.1. Юридикалық бөлім қызметі. Музейдің Заңдық қамтамасыз ету қызметінің Юридикалық бөлімі Музей қызметінің заңдылығын және құқықтық қауіпсіздігін қамтамасыз етуде негізгі функцияларды атқарады. Бөлім тұрақты негізде:

- келісімшарттар, меморандумдар, ішкі нормативтік құжаттар мен келісімдерге құқықтық сараптама жүргізеді;
- мемлекеттік сатып алу құжаттарына құқықтық сараптама жасап, ҚР заңнамасының жоспарлау, өткізу және орындау кезеңдеріндегі талаптарының сақталуын қамтамасыз етеді;
- барлық құрылымдық бөлімшелерге заңнама және құқық қолдану мәселелері бойынша консультациялар береді;
- Музей қызметінің ҚР заңнамасының талаптарына сәйкестігін қадағалайды.

2025 жылы сотқа жолданған даулар саны айтарлықтай азайғаны байқалды. Бұл Юридикалық бөлім басшысының дауды сотқа дейінгі реттеу, құқық бұзушылықтардың алдын алу, келісім-шарттық қызметті қадағалау және құрылымдық бөлімшелерді уақытында консультациялау бойынша жүйелі жұмысының нәтижесі болды. Қабылданған шаралардың нәтижесінде 12 (он екі) сот ісін тоқтату және жаңа талап арыздардың түсуінің алдын алу мүмкін болды.

9.2. Соттық және сотқа дейінгі реттеу жұмыстары. Юридикалық бөлім Музейдің заңды құқықтары мен мүдделерін қорғауға байланысты мәселелерді соттарда соттық және сотқа дейінгі тәртіппен шешу жұмыстарын жүргізді.

2025 жылғы «01» қаңтардан бастап қазіргі уақытқа дейін Юридикалық бөлім мемлекеттік сатып алуларда жеткізушілерді адал емес қатысушылар деп тану туралы 7 (жеті) талап арыз дайындап, сот органдарына жолдады. Сонымен қатар, ЖК «ГРАМ»-ға қатысты сот қайта қараған іс бойынша апелляциялық шағым берілді. Барлық істер бойынша соттар Музейдің пайдасына оң шешімдер шығарды. Бұл шаралар мердігерлер тарапынан анықталған бұзушылықтарға (келісімшарт міндеттемелерін дұрыс орындамау, мерзімдерді бұзу және т.б.) байланысты қабылданды.

ЖК«ГРАМ»-дан мемлекеттік сатып алу келісімшарты бойынша артық төленген қаражатты өндіріп алу ісінде, бастапқы шешім 2023 жылғы 18 тамызда Музей пайдасына қарапайым тәртіппен шығарылған болатын. Аталған шешім заңды күшіне енді. Алайда бір жарым жылдан кейін жауапкердің өтініші бойынша сот істі жалпы тәртіппен қайта қарады. Нәтижесінде 2025 жылғы 11 сәуірде жаңа шешім қабылданып, талап арыз қанағаттандырылмады, сондай-ақ Музейден жауапкердің

өкіл қызметіне кеткен сот шығындары ретінде 1 000 000 (бір миллион) теңге өндірілді.

Сот шешімімен келіспей, Музей прокуратура органы арқылы негізді өтініш жіберді, онда материалдық және процессуалдық құқық нормаларының айтарлықтай бұзылғаны және сот қорытындыларының іс фактілеріне сәйкес келмейтіні көрсетілді. Прокуратура дәлелдерді құқықтық тұрғыдан бағалап, апелляциялық инстанцияға қатысып, Музейдің позициясын қолдады.

Апелляциялық инстанция істің материалдарын, тараптардың дәлелдерін, аудит қорытындысын және бюджет қаражатын ұрлау бойынша қылмыстық істің заңды күшіне енген үкімін қарап, бірінші инстанция сотының шешімін жоюға негіздер бар деген қорытындыға келді.

2025 жылғы «22» шілдеде талап арыз қанағаттандырылды. Сот бюджет қаражатының негізсіз жұмсалғанын танып, жауапкердің бір миллион теңге сот шығындарын өтеу талабын қанағаттандырмады және жауапкерден 12 479 000 теңге көлемінде қаражат пен 374 391 теңге мемлекеттік баж өндірілді.

Осылайша, белсенді құқықтық позиция және қадағалау органы қолдауының арқасында Музей заңдылықты қалпына келтіріп, қоғамдық мүдделерді қорғауды қамтамасыз етті.

№	Жауапкер	Істің мән-жайлары	Күні	Сот шешімі
1.	ЖШС «Дәсер»	Мемлекеттік сатып алу бойынша жосықсыз қатысушы деп тану. 133 980 тг. айыппұл және 4 019,4 тг. мемлекеттік баж өндіріп алу.	14.02. 2025ж.	Талап арыз ішінара қанағаттандырылды: Мемлекеттік сатып алу бойынша жосықсыз қатысушы деп танылды; 38 280 тг. мөлшерінде айыппұл және 1 148 тг. мемлекеттік баж өндіріп алынды.
2.	ЖШС «Fast Telecom»	Мемлекеттік сатып алу бойынша жосықсыз қатысушы деп тану. 94 000 тг. айыппұл және 2 820 тг. мемлекеттік баж өндіріп алу.	01.04. 2025 ж.	Талап арыз қанағаттандырылды.
3.	ЖК «Satti»	Мемлекеттік сатып алу бойынша жосықсыз қатысушы деп тану. 1 713,6 тг. айыппұл және 51,41 тг. мемлекеттік баж өндіріп алу.	23.06. 2025 ж.	Істі тоқтату туралы сотқа өтініш жолданды.
4.	Апелляция ЖК «ГРАМ»	2025 жылғы 11 сәуірдегі сот шешімінің күшін жою. 12 479 000 тг. соманы және 374 391 тг. мемлекеттік бажды өндіріп алу.	22.07. 2025 ж.	Талап арыз қанағаттандырылды.
5.	ЖК «Infinitum»	Мемлекеттік сатып алу бойынша жосықсыз қатысушы деп тану.	02.12. 2025 ж.	Талап арыз қанағаттандырылды.
6.	ЖШС «Қызылғұрт»	Мемлекеттік сатып алу бойынша жосықсыз қатысушы деп тану. 5 000 тг. айыппұл және 150 тг. мемлекеттік баж өндіріп алу.	01.12. 2025 ж.	Талап арыз қанағаттандырылды.
7.	ЖШС «DostarBuildingGroup»	Мемлекеттік сатып алу бойынша жосықсыз қатысушы деп тану. 100 204 тг. айыппұл және 3 007 тг. мемлекеттік баж өндіріп алу.	06.01. 2026 ж.	Талап арыз қанағаттандырылды.
8.	ЖШС «LK Астана»	Мемлекеттік сатып алу бойынша жосықсыз қатысушы деп тану.	05.02. 2026 ж.	Талап арыз қанағаттандырылды.

Аталған нәтижелер Заң бөлімінің кәсіби деңгейінің жоғары екенін және мемлекеттік сатып алу саласында адал құқықтық ортаны қалыптастыруға белсенді

қатысып отырғанын растайды.

9.3. Есептік кезеңде Заң бөлімі 16 пәтерге құқықтық мемлекеттік тіркеу жұмыстарын жүргізді. Бұл пәтерлер Музей қызметкерлеріне тұрғын үй бағдарламасын жүзеге асыру шеңберінде жалға берілген. Пәтерлер мемлекет тарапынан ұсынылып, белгіленген тәртіппен рәсімделді, жалдау құқығы тіркелді.

2025 жылғы Жоспарға сәйкес жемқорлыққа қарсы іс-шараларды іске асыру шеңберінде Заң бөлімі 4 (төрт) оқу семинарын өткізді. Семинар тақырыбы: «Жемқорлыққа қарсы өзекті мәселелер және антикоррупциялық мәдениетті қалыптастыру». Семинарларда заңнама нормалары, квазимемлекеттік сектордағы типтік коррупциялық тәуекелдер, олардың алдын алу практикалық тәсілдері, ішкі бақылау және есептілік механизмдері қарастырылды. Аталған жұмыс тұрақты антикоррупциялық ортаны қалыптастыруға, қызметкерлердің құқықтық сауаттылығын арттыруға және мемлекеттік мақсаттармен үйлесімді жауапты басқару принциптерін іске асыруға бағытталған.

9.4. Музейдің өтініші бойынша 2017 жылдан бері жеке сот орындаушыларының қарауында тұрған орындау өндірістеріндегі орындалмаған шешімдер зерттелді.

ҚР «Орындау өндірісі және сот орындаушыларының мәртебесі» Заңының 16-бабы 1-тармағына сәйкес орындау өндірісі материалдарымен танысу және қажетті ақпарат алу мақсатында тиісті жеке сот орындаушыларына ресми сұраулар жолданды. Барлық қажетті ақпарат толық көлемде алынды. Алынған деректер негізінде, борышкерлер тарапынан өндірілмеген сомалар бойынша қызметтік хат жолданып, бухгалтерлік есеп құжаттарын қайта қарау, есепті кезеңнің басындағы және соңындағы қалдықтарды нақтылау, сондай-ақ дебет және кредит бойынша барлық шоттар мен қосалқы шоттар бойынша қайта тексеру ұсынылды.

Сонымен қатар, 2014 жылы Музей құрылған кезеңде республикадағы 12 музей қорынан 711 бірлік музейлік зат уақытша сақтау және пайдалану үшін берілген болатын. Қазіргі уақытта бұл заттарды уақытша сақтау режимінен Ұлттық музейдің тұрақты пайдалануына аудару және оларды заттарды уақытша берген музейлердің бухгалтерлік есебінен шығару жұмыстары басталды.

Заң бөлімі Музейдің ғимараттарын жалға алушылардан коммуналдық қызмет шығындарын өндіріп алу мәселесін де реттеді. Аталған жұмыс барысында жалға алушылармен өзара іс-қимыл ұйымдастырылып, коммуналдық төлемдер бойынша қарыз толығымен жабылды.

Сотқа дейінгі дауларды реттеу жұмысының тиімділігін арттыру, сондай-ақ ұйымдағы претензиялық және сотқа қатысатын іс жүргізудің біртұтас тәсілін қамтамасыз ету мақсатында ішкі нормативтік құжат – «Претензиялық және сотқа қатысатын жұмыс ережелері» әзірленіп бекітілді. Бұл құжат претензияларды, талап арыздарды және ұйымның құқықтары мен мүдделерін қорғауға байланысты басқа да процессуалдық құжаттарды дайындау, рәсімдеу, жолдау және сүйемелдеу тәртібін реттейді. Ережеде құрылымдық бөлімшелер мен Заң бөлімі арасындағы өзара іс-қимыл кезеңдері, даулы жағдайларды қарау мерзімдері, орындалуды бақылау механизмдері және претензиялық-соттық жұмыс нәтижелері бойынша есеп беру формалары егжей-тегжейлі көрсетілген.

9.5. Ережелер Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасы (азаматтық, әкімшілік, еңбек және басқа салалық құқық нормалары), сондай-ақ қалыптасқан сот тәжірибесі мен ұйымның ішкі ерекшеліктерін ескере отырып

әзірленді.

Ережелерді бекіту жауапкершілікті нақты бөлуге, процессуалдық бұзушылықтардың санын азайтуға, қызметкерлердің құқықтық мәдениетін арттыруға және ұйымның мүлік пен басқа да мүдделерін сотқа дейінгі және соттық тәртіпте қорғау нәтижелерін жақсартуға мүмкіндік берді.

Заң бөлімі 251 құжатқа құқықтық сараптама жүргізді, оның ішінде:

- Сыйлық келісімшарттары – 28;
- Уақытша сақтау және экспонирование қызметтері келісімшарттары – 4;
- Көрме өткізу келісімшарттары – 14;
- Практика өту келісімшарттары – 6;
- Коммуналдық және эксплуатациялық қызмет шығындарын өтеу келісімшарттары – 16;
- Тұрғын үйді жалға алу келісімшарттары – 16;
- Халықаралық келісімшарттар тізімі – 9;
- Меморандумдар тізімі – 7;
- Сенімхаттарды тіркеу – 25;
- Негізгі қызмет бойынша басқа ұйымдармен хат алмасу – 32;
- Құқықтық мәселелер бойынша мемлекеттік органдармен хат алмасу – 53;
- Ұйымдық-оперативтік мәселелер бойынша құрылымдық бөлімшелермен хат алмасу – 32;
- Адвокаттық сұраулар – 3;
- Жеке және заңды тұлғалардың өтініштері – 6.

2025 жылы Заң бөлімі қызметкерлер мен бөлімшелердің өтініштері бойынша 6 (алты) қызметтік тексеру жүргізді. Тексеру барысында қажетті материалдар жинақталып, құжаттар мен түсініктемелер алынған. Нәтижесінде анықталған кемшіліктерді жою және олардың қайталанбауын қамтамасыз етуге бағытталған ұсыныстар берілді.

10. АНЫҚТАЛҒАН ТӘУЕКЕЛДЕР ЖӘНЕ КЕШЕНДІ ҰСЫНЫСТАР

Есептік кезеңдегі елеулі жетістіктерге қарамастан (мемлекеттік ғылыми аккредитация алу, мұраларды цифрландыруда көшбасшылық және жоғары келуші көрсеткіштері), жұмыс тобы жүргізген талдау бірқатар осалдықтарды анықтады, олар антикоррупциялық саясатты және басқарудың ашықтығын жетілдіруді қажет етеді.

10.1. Ұйымдастырушылық тәуекел: Омбудсмен институтының болмауы. Құқықтық сараптама барысында 2025 жылы кәсіпорында кәсіби этика кодексінің бір нормасы іске асырылмағаны анықталды: жыл сайын Омбудсмен — этика мәселелері және мүдделер қақтығысын реттеу бойынша уәкілетті тұлғаны тағайындау.

- Тәуекелдің мәні: Омбудсмен қызметкердің жалпы жиналысы шешімімен тағайындалуы тиіс, бұл принциптілік пен тәуелсіздікті қамтамасыз етеді. 2025 жылы Омбудсмен болмағандықтан, қызметкерлердің этика мәселелері бойынша өтініштерін қабылдайтын ресми арна жоғалып, тәуелсіз мониторинг пен кеңес беру мүмкіндігі болмады.

- Салдары: Тікелей коррупция немесе мүдделер қақтығысы деректері анықталмағанына қарамастан, Омбудсменнің болмауы потенциалды тәуекелдерге жедел жауап берудің вакуумын жасайды. Бұл ішкі ұжымдағы сенім деңгейін төмендетіп, сыртқы бақылау органдары жүргізетін тексерістер кезінде құқықтық

тәуекелдер тудыруы мүмкін.

10.2. Ақпараттық ашықтық және деректерге қол жеткізу тәуекелдері. Музейдің қызметін ақпаратқа қолжетімділік туралы заңнамаға сәйкестендіруді талдау ресми интернет-ресурста кемшіліктер бар екенін көрсетті.

- 2025 жылғы құқықтық талаптар: ҚР «Ақпаратқа қолжетімділік туралы» заңының жаңа редакциясына («13» наурыз 2025 ж.) және Мәдениет және ақпарат министрлігінің тиісті ережелеріне («07» сәуір 2025 ж.) сәйкес, кәсіпорын конкурстар мен тендерлер туралы толық деректер тізімін жариялауы міндетті.

- Анықталған бұзушылықтар: Ресми сайтта ақпарат толық көлемде жарияланбаған немесе белгіленген мерзімдерге сәйкес берілмеген. Атап айтқанда, алдын ала талқылау хаттамалары, жеңімпаздарды таңдаудың негіздемесі көрсетілген қорытынды хаттамалар, қатысушылардың аффилиирленгендігі туралы деректер, сондай-ақ келісімшарттарды орындау барысында өзгерістер жоқ.

- Маңызы: Мемлекеттік сатып алу процесінің, әсіресе халықаралық көрмелерді ұйымдастыру және қымбат жабдықтарды сатып алу сияқты осал кезеңдерде жеткілікті ашық еместігі қоғам мен серіктестер сенімін төмендетеді.

10.3. Антикоррупциялық тұрақтылықты күшейту бойынша кешенді ұсыныстар. 2025 жылғы талдау нәтижесіне сүйене отырып, жұмыс тобы төмендегі шараларды жүзеге асыруды ұсынады:

1. Этикалық реттеу институтын дамыту:

- Қысқа мерзімде қызметкерлердің жалпы жиналысын өткізіп, 2026 жылға Омбудсменді тағайындау.

- Омбудсменнің функциялары, өтініштерді жолдау тәртібі және консультация кестесі туралы ақпаратты ресми сайтқа және ақпараттық стендтерге орналастыру.

- Омбудсменнің жылдық есеп беруін ұйымдастырып, ішкі тәуекелдерді талдау шеңберінде ұсыну.

2. Антикоррупциялық комплаенс қызметін енгізу:

- Штат кестесіне өзгерістер енгізіп, жеке антикоррупциялық комплаенс-офицерді немесе қызметті құру.

- Бұл тұлға бизнес-процестерді, соның ішінде мемлекеттік сатып алулар мен ақылы қызмет көрсетулерді тәуелсіз бақылау құзыретіне ие болу керек, формалды емес лоббизм мен теріс пайдалануды болдырмау мақсатында.

3. Мемлекеттік сатып алулардың ашықтығын қамтамасыз ету:

- Ресми сайт құрылымын 2025 жылғы заң талаптарына толық сәйкестендіру: сатып алу жоспарлары, техникалық сипаттамалар және барлық конкурс комиссиясы хаттамаларын жариялау.

- Техспецификацияларды порталға жарияламас бұрын ішкі тексеру процедурасын енгізу, «заточкалар» және бағаларды негізсіз көтеруді болдырмау.

4. Цифрландыруды бақылау құралы ретінде пайдалану:

- 3D-цифрландыру жобаларын және E-museum жүйесін тек ғылыми міндет емес, активтердің сақталуын бақылау механизмі ретінде жалғастыру.

- Мысалы, «Золотой человек» атрибуттарының цифрлық көшірмелерін жасау халықаралық көрмелер кезінде олардың заңсыз айналымы мен жоғалу тәуекелін азайтады.

5. Операциялық қауіпсіздік:

- Құзыретті органдармен бірлесіп, эвакуация, антитеррористік және өрт

қауіпсіздігі бойынша тұрақты жаттығулар ұйымдастыру, залдардағы 10 мыңнан астам құнды экспонаттар және 500 мыңнан астам келуші есебін ескере отырып.

Жұмыс тобының қорытындысы: Аталған ұсыныстарды жүзеге асыру кәсіпорынның этикалық мәдениетін күшейтеді, мемлекеттік мүлікті басқарудың тиімділігін арттырады және Музейдің ұлттық деңгейдегі ұйым ретінде тұрақты дамуы үшін жағдай жасайды.

Коррупциялық тәуекелдерді жоюға арналған ұсыныстар

1. Ұйымдастырушылық шаралар және этикалық реттеу.

- Омбудсмен институты: Қысқа мерзімде қызметкерлердің жалпы жиналысын өткізіп, мүдделер қақтығысын бақылау, анықтау және реттеу үшін жауапты Омбудсменді тағайындау.

- Ақпараттандыру: Омбудсмен тағайындалғаны туралы мәліметтерді Музейдің ресми интернет-ресурстарында және ақпараттық стендтерде жариялау, қызметкерлерді оның функциялары туралы хабардар ету бойынша іс-шаралар жоспарын әзірлеу.

- Комплаенс қызметі: Кәсіпорынның штаттық кестесіне өзгерістер енгізіп, жеке антикоррупциялық комплаенс-офицер қызметін немесе бөлімін құру ұсынылады.

- Есептілік: Омбудсменнің этика мәселелері бойынша жылдық есеп беру тәжірибесін енгізу, оны жалпы антикоррупциялық тәуекелдер талдауы шеңберінде ұсыну.

2. Мемлекеттік сатып алу жүйесін жетілдіру.

- Деректердің ашықтығы: Ресми сайтта мемлекеттік сатып алу жоспарын және оған қатысты өзекті есептілікті орналастыру.

- Көпдеңгейлі бақылау: Лоттарды жарияламас бұрын техникалық сипаттамаларды және бағалардың негізділігін көпдеңгейлі ішкі тексеру процедурасын енгізу. Бұл «заточкаларды» болдырмауға және бағаны негізсіз көтеруді алдын алуға мүмкіндік береді.

- Қажеттілікті жоспарлау және аудит: Қызметтердің нақты нормалары мен фактілік жүктемесіне негізделген қажеттіліктерді талдау арқылы сатып алулардың негізділігін бақылауды күшейту, артық тауарларды алу тәуекелін азайту.

- Контрагенттерді тексеру: Әсіресе қоғамдық іс-шаралар саласында серіктестер мен мердігерлерді таңдау кезінде тәуекелдерді бағалау ішкі рәсімдерін жүйелі түрде қайта қарау.

3. Көрме қызметін реттеу.

- Көрмелерді құқықтық сүйемелдеу: Көрме жобаларын ұйымдастыру кезінде заңнаманы қатаң сақтау, келісімшарттарды рәсімдеу, авторлық құқықты қорғау, экспонаттарды қауіпсіз сақтау және қаржыландырудың толық ашықтығын қамтамасыз ету.

- Цифрландыру бақылау әдісі ретінде: Қорларды 3D-сканерлеу және цифрландыру жұмыстарын жалғастыру, бұл тек ғылыми міндет емес, сонымен қатар мәдени құндылықтардың жоғалуын, ауыстырылуын немесе заңсыз айналымын болдырмауға арналған құрал болып табылады.

4. Құжат айналымы және әкімшілік тәртіп.

- Стандарттарды сақтау: Делопроизводство жүйесін ҚР Мәдениет және спорт министрінің «25» тамыз 2023 жылғы №236 бұйрығына толық сәйкес келтіру. Бұл құжаттандыру, құжаттарды басқару және электрондық құжат айналымын пайдалану ережелерін қамтиды.

- Орындауды бақылау: Аталған ұсыныстардың орындалуын жүйелі түрде бақылап, есепті ақпаратты ҚР Мәдениет және ақпарат министрлігіне ұсыну қажет.

5. Операциялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету.

- Жаттығулар және алдын алу: Эвакуация, антитеррористік және өрт қауіпсіздігі бойынша тұрақты жаттығулар ұйымдастыру, міндетті түрде құзыретті мемлекеттік органдарды тарту.

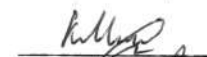
Осы шараларды іске асыру антикоррупциялық мәдениетті нығайтуға, жасырын мүдделердің пайда болу ықтималдығын азайтуға және Музейді ұлттық деңгейдегі ұйым ретінде ашық басқару жағдайларын қалыптастыруға бағытталған.

Жұмыс тобының мүшелері:

1. К.Ш. Шайкенова

2. А.Т. Тоимбекова

3. А.М. Нұр

4. К.Б. Маликов

Жұмыс тобының хатшысы: Б.А. Алтынов

«Қазақстан Республикасының Ұлттық музейі» РМҚК
директоры Б. Әбдіғалиұлы